

Modkøbsaftaler er udtryk for økonomisk analfabetisme

Børsen den 24 mars 2022

Over de næste ti år skal det årlige forsvarsbudget stige med 18 mia. kr. Mens mange ting kan gå galt med så store indkøb, er både politikere og interesseorganisationer begyndt at kræve, at de skal kobles til leverancer fra danske virksomheder - såkaldte modkøb.

Som økonom må man derfor gentage det én gang til for arveprins Knud: Modkøbsaftaler ødelægger økonomisk velstand og giver et dyrere og dårligere forsvar.

Problemet er, at når der skal gives mange milliarder til Danmarks forsvar, bliver det ekstremt fristende for særinteresser at prøve at få fingrene i nogle af midlerne.

Det er derfor ikke overraskende, at både Dansk Metal og Dansk Industri har argumenteret for at koble forsvarsindkøbene sammen med krav om industrielle modydelser.

Forsvarsordførerne fra både Venstre og Socialdemokraterne, Lars Christian Lilleholt og Mogens Jensen, mener på samme måde, at de store forsvarsindkøb skal foretages, så de bliver " omsat til danske arbejdspladser", som Lilleholt forklarede Berlingske Tidende.

Nationaløkonomer har forstået i over et århundrede, at politikernes og særinteressernes idé i bedste fald hviler på misforståelser. Modkøb og andre krav om modydelser, når man handler med nogen, giver kun økonomisk mening, når to usandsynlige betingelser er til stede: At den fordeling af produktive ressourcer i samfundet, der sker gennem almindelige markeds kræfter, er stærkt fejlbehæftet. Og at politikere skulle vide markant bedre end markedsdeltagernes samlede indsigt.

Ingen af de to betingelser er i nærheden af at være relevante for forsvarsindkøb. Det betyder, at modkøbskrav udelukkende kommer til at tvinge danske ressourcer væk fra produktive formål, der er politisk bestemte.

Som med anden protektionistisk politik skaber det således ingen nye arbejdspladser, men flytter blot folk fra mere til mindre produktive erhverv. Det gør derfor den danske økonomi som helhed mindre produktiv og dermed fattigere.

Den eneste situation, hvor det ikke sker, er i de begrænsede sektorer, hvor danske forsvarsvirksomheder faktisk er internationalt konkurrencedygtige.

I den situation er modkravene ganske enkelt økonomisk ligegyldige.

Den indsigt har været forstået siden 1930'erne, og modkøb som generelt handelspolitisk fænomen forsvandt derfor for cirka 60 år siden.

De eksisterer i dag kun i forbindelse med forsvarsindkøb og i aftaler mellem kommunistiske samfund.

Lilleholt, Dansk Industri og Dansk Metals udmeldinger, om at forsvarskøb skal indrettes for at "gavne" dansk økonomi, er udtryk for en tænkning, der er fagligt stendød, men stadig kan være politisk opportun.

Uanset det politiske klima er modkøbsaftaler og lignende krav, om at statslige indkøb i udlandet skal gavne eksisterende danske virksomheder, dog stadig udtryk for dyb økonomisk analfabetisme.

Christian Bjørnskov